

Torah from Around the World

קמח אין תורה אין ואם תורה אין קמח אין אם
*Zonder levensonderhoud is er geen Tora
en zonder Tora is er geen levensonderhoud.*
(R. Eleazar ben Azarja, Pirké Avot 3:21)

Sjabbat 3 maart 2012 / 9 adar 5772
Sidra Tetsavee, Sjemot [Exodus] 27:20-30:10,
2e sefer Tora: Devariem 25:17-19
Tanach blz. 165-172, 251
Haftara voor Sjabbat Zachor: I Sjemoeël 15:2-34
Tanach blz. 568-570

Commentaar door rabbijn [Tirzah Ben-David](#)
Rabbin van [Shir Hatzafon](#) Progressieve Gemeente, Kopenhagen, Denemarken

Vertaling: *Jochanan Ch. Belinfante*
[Het Engelse origineel](#)

Onze sidra houdt zich bezig met het legendarische instituut van het priesterschap (de *Kehoena*) in het oeroude Israël en concentreert zich op het belang van het uiterlijk. De kleding van de Hoge Priester - de linnen gewaden, het borstschild, de twaalf stenen die de twaalf stammen representeren - vormen een intrinsiek deel van wie hij is. Al dit toebehoren verduisteren enigszins de persoon er achter. Dit is religie als drama, gespeeld in een heilige ruimte ergens tussen hemel en aarde, waar de persoonlijkheden van de acteurs niet ter zake doen, maar lijken uitgewist. Wij worden verleid te geloven dat zij onoverwinnelijk zijn.

De illusie werkt vandaag nog steeds. Terecht of ten onrechte beoordelen wij mensen nog steeds op hun uiterlijk en uniformen stralen autoriteit uit: artsen in hun witte jassen, politieagenten, rechters en natuurlijk soldaten. Soms is het zelfs niet wat je draagt, maar waar je het draagt: de rabbijn gehuld in zijn tallit op de biema is toch op de een of andere wijze anders dan de andere gemeenteleden, die precies hetzelfde gekleed zijn. Natuurlijk draagt iedereen een uniform of een dekmantel van de een of andere soort. Wij presenteren een gezicht aan de wereld, of zelfs een variëteit aan gezichten passend bij de verschillende rollen die wij spelen, de verschillende 'petten' die wij dragen. Maar wat gebeurt er wanneer we al die zaken afleggen? Wat blijft er over – wie ben je werkelijk? Wiens ziel doet jou eer aan?

In maart 2009 openden mijn echtgenoot David Collett en ik een tentoonstelling in een kibboets in het noorden van Israël, waar ik woon. Die bestond uit foto's die hij in de loop van 2003 van mij heeft genomen, het jaar waarin ik een behandeling tegen borstkanker onderging, samen met de keramiek die ik gemaakt had sinds mijn herstel.

De tentoonstelling was een buitengewone ervaring. De foto's weerspiegelden de plaats waar je landt wanneer je van de rest van je leven ontdaan bent en overblijft met een bijna onherkenbaar gezicht in de spiegel. En dan zegt iemand: "Wie ben jij?" en jij weet niet zeker wie de vraag stelt – Ben jij het zelf, of is het de persoon in de spiegel?

Op de een of andere manier wist David dat alles te vangen in zijn foto's en twee dingen gebeurden. Ten eerste, mensen die naar de tentoonstelling kwamen werden tot op zekere hoogte geconfronteerd met dezelfde vraag. Dit was verontrustend en kon potentieel verdriet veroorzaken; ik was er wel op voorbereid dat bezoekers zich in de war gebracht of beledigd zouden kunnen voelen. Dit was een risico dat ik moest nemen, omdat ik streefde naar de waarheid, en omdat mijn boodschap er een van hoop was, van optimisme en niet van wanhoop. Het zei: 'kijk, zo erg als dit kan het zijn, zo hard zijn als dit kan het zijn, je kunt er zo uit zien, kaal, uitgeput, angstig; maar je kunt het overleven, je kunt gaan door het dal van de schaduw van de dood en aan de andere kant tevoorschijn komen naar een heel ander leven.' Dit is waar de keramieken helemaal over gaan. Maar uiteindelijk werd de reactie overweldigend positief; zelfs mensen die de tentoonstelling in het begin moeilijk vonden kwamen naar mij toe en zodat we erover konden praten en een vrouw die recentelijk haar echtgenoot had verloren, hilde in mijn armen.

Er was een ding die mij heel duidelijk was vanaf het begin: ik kon die tentoonstelling niet georganiseerd hebben in een stad waar ik rabbijn was, in dit geval, in Kopenhagen. Zowel mijn officiële positie als de verwachtingen en gevoeligheden van mijn gemeente, om maar te zwijgen over de plaatselijke joodse politici, zouden het onmogelijk gemaakt hebben. Dit is geheel begrijpelijk, maar desalniettemin zou er een gelegenheid verloren zijn gegaan. Een publiek figuur is zelf een soort uniform en als wij er niet omzichtig mee omgaan kan die snel een barrière worden waarachter wij ons moeten terugtrekken van elke echte uitdrukking van intimiteit of, erger nog, kwetsbaarheid.

Bij het lezen van de sidra van deze week werd ik getroffen door soortgelijke gedachten. Ons wordt een ideaal gepresenteerd: Aharon en zijn zonen worden de priesters [kohaniem] van de Israëlieten. Dit is een heilige, mysterieuze, bijna bovenmenselijke rol - en deze mensen moeten speciaal, buitengewoon zijn. Maar dat zijn ze niet. Wij lezen dit verhaal met de kennis van wat komen gaat: Nadav en Avihoe zullen door God dodelijk getroffen worden wegens een duister soort overtreding van de cultus. Aharon zelf zal Gods vertrouwen beschamen wanneer hij toegeeft aan het verlangen van het volk en het gouden kalf maakt. Dat is waaraan wij Aharon herinneren, niet de luxueuze kleding.

Wij dragen ons echte 'ik' diep in ons; wij beschermen het, wat vaak hetzelfde betekent als het verstoppen. Het kan jaren duren of een leven veranderende gebeurtenis vergen, voor wij ons realiseren dat dit het enige van ultieme waarde is, wat wij aan de wereld te geven hebben. Dan worden allerlei dingen onbelangrijk en zijn we op de een of andere manier vrij om dat geschenk aan te bieden, zonder de angst dat het ondergewaardeerd of misverstaan zal worden. Mensen zeiden mij dat ik moedig was om zulke foto's aan de muur te hangen, maar het voelde niet als dapperheid. Het voelde als dankbaarheid en het honoreren van een schuld. Zou

ik een priester in plaats van een nederige rabbijn geweest zijn, zou ik het wellicht een dankoffer genoemd hebben.